

Motion till riksdagen 2008/09:N427

av **Kent Persson m.fl. (v)**

Säkra elleveranser

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen återkommer med förslag till riksdagen på hur icke koncessionspliktiga nät ska omfattas av lagen som syftar till en effektivare tvångsförvaltning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen återkommer till riksdagen med ett förtydligande av vad som avses med samhällsviktig verksamhet.

Bakgrund

Ekfors kraft bildades 1917. Sedan 1930-talet har Ekfors köpt el från Vattenfall för att komplettera den egna produktionen. Bolaget har 3 500 abonnenter i Haparanda och Övertorneå.

Den pågående konflikten mellan Haparanda-Övertorneå och Ekfors kraft tog sin början 2002 när Ekfors sa upp gällande nättjänstavtal med kommunerna. För Haparandas del skulle det leda till en höjning från 445 till 695 kronor för varje belyningspunkt. Några nya nättjänstavtal eller allmänna bestämmelser skickades inte till kommunerna, inte heller några fakturor. Två år efter det att avtalet sagts upp började Ekfors skicka fakturor till kommunerna. Haparanda skulle betala 920 kronor per belyningspunkt att jämföra med de 695 kronor som aviserades 2002. Därmed en höjning med över 100 procent jämfört med det gamla avtalet.

År 2004 sattes Ekfors kraft under tvångsförvaltning eftersom företaget inte levde upp till de krav som ställs på den som har koncession. Vattenfall som utsågs till tvångsförvaltare gav upp efter ett halvår. Ackordcentralen i Norrland som tog över efter Vattenfall gav upp efter ett år. Konsekvent har Ekfors kraft underlåtit att lämna ut några handlingar till tvångsförvaltarna. Hösten 2006 stängde Ekfors kraft ned gatubelysningen i hela området och så har det

Fel! Okänt namn på

varit sedan dess. Haparanda och Övertorneå kommuner begärde under 2007 att marknadsdomstolen skulle tvinga Ekfors kraft att tända belysningen eftersom de ansåg att företaget missbrukat sin monopolställning. Marknadsdomstolen har konstaterat att Ekfors inte missbrukat sin monopolställning.

Energimarknadsdomstolen lämnade den 24 november 2006 in en ansökan om inlösen av elektrisk anläggning till fastighetsdomstolen i Luleå tingsrätt med hänvisning till lagen (2004:875) om särskild förvaltning av vissa elektriska anläggningar och expropriationslagen (1972:719). Att lagstiftningen är otydlig visar det faktum att fastighetsdomstolen i Luleå och Hovrätten för övre Norrland har kommit till olika domar. I dag ligger frågan för avgörande hos HD.

Elnätsverksamheten utgör i dag ett naturligt monopol. Elnätsföretagen har stor betydelse inte bara för den konkurrensutsatta elmarknaden utan också för slutanvändare av el. Därför är det extra viktigt att nätägarna inte missbrakar sin monopolsituation på ett sätt som innebär utpressning mot kund. Elmarknadspolitikens mål är att skapa förutsättningar för en effektiv elmarknad med stabila spelregler. Det gäller såväl produktion som distribution av el. Vi kan konstatera att det finns brister i nuvarande lagstiftning trots att riksdagen i maj 2008 ställde sig bakom ett regeringsförslag som innebär att möjligheten till tvångsförvaltning av elektriska anläggningar stärks.

Regeringen har gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att överväga om elanvändare som bedriver verksamhet som är viktig för samhället bör ges ett skydd i lag mot avstängning av elleveranser i likhet med vad som i dag gäller för konsumenter, även i det fall sådan samhällsviktig verksamhet är ansluten till så kallade icke-koncessionspliktiga nät (budgetpropositionen 2009).

Energimarknadsinspektionen presenterade sina förslag i juni 2007 i rapporten Skydd i lag mot avstängning av elleveranser för elanvändare som bedriver samhällsviktig verksamhet. Enligt förslaget i rapporten ska det skydd som konsumenter i dag ges enligt 11 kap. ellagen mot avbrytande av elöverföringen i anledning av försummelse av avtalskyldigheter eller vid tvist om fordringar utsträckas till att omfatta samtliga elanvändare. Att det ska gälla samtliga elanvändare motiveras med att det är förenat med stora svårigheter att definiera och avgränsa vad som är en samhällsviktig verksamhet. Enligt förslaget ska dock inte verksamheter anslutna till icke-koncessionspliktiga nät omfattas av dessa bestämmelser, bland annat med hänvisning till att överväganden om det bör införas skydd mot avstängning inom dessa nät även bör inkludera överväganden om också andra delar av ellagen bör gälla för dessa nät. Ärendet har remissbehandlats och en remiss-sammanställning finns upprättad. Någon lagrådsremiss är dock inte påbörjad.

När det gäller kopplingen till Ekfors bör framhållas att gatubelysningen är ett icke-koncessionspliktigt nät och således inte skulle omfattas av det förslag som lagts fram. Ett antagande av Energimarknadsinspektionens förslag skulle således stärka samtliga elkunders ställning, vilket är bra, men inte lösa problemet med gatubelysningen i Övertorneå som vi ser det. Mot den bakgrunden bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på hur icke-koncessionspliktiga nät också ska omfattas av den nya lagstiftningen som

Fel! Okänt namn på

syftar till att öka möjligheterna att bedriva en effektiv tvångsförvaltning. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Vidare bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på vad som avses med samhällsviktig verksamhet. Rimligtvis är gatubelysning i tätort att hänföra dit. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Detta kommer knappast att lösa problemen kring det oacceptabla agerandet från Ekfors, men möjligen framtida liknande problem. När det gäller Ekfors är Energimarknadsinspektionen inriktad på att få till en inlösen i och med att man har lyft frågan till HD. Beträffande tidsplanen där kan nämnas att beslut om prövningstillstånd tar ca 6 månader och därefter, om HD väljer att ta upp målet, tar avgörandet ytterligare cirka 1 år. Under tiden får invånarna i Övertorneå fortsätta leva med släckt gatubelysning. Detta missbruk av monopolställning får inte ske utan att riksdagen ser till att dra slutsatser av det.

Stockholm den 7 oktober 2008

Kent Persson (v)

Jacob Johnson (v)

Gunilla Wahlén (v)

Lars Ohly (v)